

Vieraslajiasiantuntijaryhmän kokous 24.4.2024

Kansallisen vieraslajilain muuttaminen ja EU:n vieraslajiluettelon tuleva päivitys olivat pääaiheina vieraslajiasiantuntijaryhmän huhtikuisessa kokouksessa. Etänä pidettyyn Teams-tilaisuuteen osallistui 22 henkeä.

Maa- ja metsätalousministeriö esitteli ehdotuksen kansallisen vieraslajilain muuttamiseksi. Muutosehdotus on lausuntokierroksella 22.5.2024 saakka. Toinen muutoksista koskee miehittämättömien ilma-alusten eli droonien sallimista vieraslajinisäkkäisen pyynnissä. Nykyisessä vieraslajilaissa on viittaus metsästyslain säännöksiin soveltamiseen, jolloin poissuljetaan droonien käyttö. Nyt ehdotetaan, että vieraslajinisäkkäitä saisi jatkossa jäljittää droonilla pyynnin aikana. Toisessa muutoksessa on kyse siirtymäajan pidentämisestä kahdesta vuodesta viiteen vuoteen. Nykyisen siirtymäajan on todettu olevan liian lyhyt joillekin lajeille. Muutoksella on tarkoitus varmistaa, että kaikki tarvittavat lajit voidaan lisätä kansallisesti merkityksellisten haitallisten vieraslajien luetteloon.

Kokouskeskustelussa tuli esille, että Helmi-vieraspetohankkeessa on hyödynnetty drooneja nykyisten lakipykälien mukaisesti supikoirien kartoittamiseen. Menetelmän on havaittu tehostaneen merkittävästi pyyntiä ruovikoissa. Paikallistamisetujen lisäksi droonien hyödynnys avaisi vieraslajien pyyntiin mahdollisuuden uusille harrastajaryhmille. Muun muassa lämpökameran sisältävä laitteisto vaatii harrastuneisuutta ja droonin tuoma etu mahdollistaa esimerkiksi noutajien hyödyntämisen. Keskustelua käytiin myös metsästystä koskevan lainsäädännön selkeydestä, droonien käytön sääntelystä ja laitteiden aiheuttamasta häiriöstä. Toisen muutosehdotuksen osalta siirtymäajan piteneminen viiteen vuoteen nähtiin hyvänä elinkeinojen kannalta.

Kokouksessa esiteltiin EU:n vieraslajilainsäädännön tilannekatsaus. Parhaillaan työn alla on 4. täydennysluettelo. Luonnonvarakeskus edustaa Suomea 15. toukokuuta EU:n tiedefoorumissa, jossa käsitellään tieteellisestä näkökulmasta lajien riskiarviointeja. EU:n vieraslajikomitean keskusteluun tuodaan vain ne lajit, joiden riskiarviointi on hyväksytty tiedefoorumissa. Keskustelun pohjalta Komissio tekee virallisen esityksen lisättävistä lajeista, ja vieraslajikomitea äänestää uusista vieraslajeista todennäköisesti loppuvuodesta 2024 tai alkuvuodesta 2025.

Luonnonvarakeskus esitteli alustavan listauksen EU:n vieraslajiluetteloon mahdollisesti lisättävistä uusista vieraslajeista. Asiantuntijaryhmä kävi ensisijaisesti keskustelua Suomen kannalta merkittävistä lajeista, jotka ovat 15.5. tiedefoorumin käsittelyssä. Lisäksi asiantuntijaryhmä otti tehtäväkseen kerätä omissa organisaatioissaan tietoa niistä kuudesta lajista, joiden riskinarvioinnin määräaika on 15.8.2024.

Todettiin, että kansallisessa vieraslajiluettelossa oleville lajeille (minkki ja 3 tatarlajia) on jo olemassa perustelut EU-luetteloon lisäämiselle. EU:n vieraslajiasetuksen (artiklat 8 ja 9) mukaisesti on jäsenmailla mahdollisuus hakea poikkeuslupaa jonkin EU-luetteloon sisällytetyn lajin osalta. Asiantuntijaryhmän näkemys on, että amerikanmajavaa ei tulisi lisätä EU:n vieraslajiluetteloon sen luonnon monimuotoisuudelle tuottamien hyötyjen vuoksi. Amerikanmajava oli edellisen kerran äänestyksessä mukana vuonna 2021, ja Suomi ei silloinkaan kannattanut lajin lisäämistä EU-vieraslajiluetteloon. Majavakantojen hoitamisessa nähdään parempana toteuttaa alkuvuonna 2024 julkaistua kansallista hoito- ja hallintasuunnitelmaa. Sen yhtenä pääajatuksena on tehdä tilaa euroopanmajavan leviämislle amerikanmajavista vapaiden puskurivyöhykkeiden avulla.

Lajiluettelokeskustelun yhteydessä asiantuntijat peräänkuuluttivat tarkkaavaista suhtautumista myös niihin lajeihin, joiden levinneisyyttä rajoittaa jokin ominaisuus, kuten veden suolapitoisuus. Rajoitteista huolimatta lajeille voi löytyä myös sellaisia olosuhteita, joissa ne voivat pärjätä Suomessakin. Lemmikkilajien osalta huomautettiin haasteesta, kuinka kotiharrastajat tavoitetaan vieraslajeista tiedotettaessa.

Kokouksen muissa asioissa tuli esille, että maa- ja metsätalousministeriö antaa pian päätöksen lausuntokierroksella olleesta 5. kansallisesta hallintasuunnitelmasta. EU:n vieraslajiluettelon päivitys herätti pohdintaa, että vieraslajeja koskeville ekologisille selvityksille olisi tarvetta ja selvityskohteita voisi nostaa ryhmän kautta esille toteutettaviksi. Viljelijöiden keskuudesta tuotiin viestiä rikkakananhirssistä: laji

on todettu haitalliseksi ja hankalaksi torjua. Lisäksi osallistujia tiedotettiin käynnissä olevista haitallisten vieraslajien torjunnan talkooavustushausta ja Miljoona roskapussia -kampanjasta.